

Bepaling leeftijd en geslacht van Europese zangvogels

Door het Vogeltrekstation Arnhem en de Vereniging van medewerkers van het Vogeltrekstation Arnhem werd de vertaling van 'Merkblätter zur Alters- und Geschlechtsbestimmung der Singvögel' van de Zwitsers Lukas Jenni en Raffael Winkler (1984-1990) ten behoeve van de Zwitserse ringers uitgegeven, ofschoon deze auteurs daarna het prachtige werk 'Moult and Ageing of European Passerines' het licht deden zien bij Academic Press in Londen in 1994 en er ook nog de gids 'Handkenmerken' van B.J. Speek is met vele sleutels voor het vaststellen van soort, geslacht en leeftijd.

Het boekje dat in eerste instantie werd geschreven ten behoeve van de Zwitserse ringers, is bedoeld voor medewerkers van de Nederlandse Ringcentrale, omdat het hier gaat om vogels die men in de hand kan bekijken.

In totaal worden 79 Europese zangvogels behandeld. Per soort is een globaal overzicht van de rui door middel van een ruibalk aangegeven, daarna worden de gegevens vermeld bij de leeftijdsbepaling in winter, voor- en najaar voor zover die bekend zijn met algemene en specifieke kenmerken (zoals schedelverberging, eerstejaars en overjarige vogels) geslachtsbepaling en ondersoortbepaling. In sommige gevallen wordt ook de kleur van de iris vermeld.

Voor de weinig ingewijde zijn de vele gebruikte afkortingen van de veergroepen waarvan de verklaringen op bladzijde 12 op niet-alfabetische volgorde zijn te vinden, erg ongemakkelijk. En dat terwijl er per soort genoeg ruimte is overgebleven om de afkortingen te vermijden, waardoor er een ruimer publiek meer aan heeft. Sommige vermelde afkortingen zijn merkwaardigerwijs niet in de tekst gebruikt. Bij enkele soortbeschrijvingen wordt er ook verwezen naar andere auteurs, maar een literatuurlijstje ontbreekt.

Bij sommige soorten verduidelijken zwartwitte tekeningen de tekst. De vertaling heeft wat van de aantekeningen in een aantekenboekje en al die afkortingen maken het voor andere belangstellenden dan alleen ringers niet makkelijk bruikbaar. Dat zal wellicht bij de verkoop toch wel schelen. Voor ringers is het echter een uitermate nuttig en handig boekje.

A.M.E. Conings & E. Nieboer (vertalers): Bepaling van leeftijd en geslacht van een aantal Europese zangvogels. Medewerker W. Bleumink. Het boekje wordt verspreid door de Ringcentrale van het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Postbus 40, 6666 ZG Heteren. ISBN 90-74638-09-0 (november 1999). Het is te bestellen door overmaking van f 35,- op gironummer 1 027 861 ten name van NIOO-CTO Vogeltrekstation, Heteren, onder vermelding van 'Bepaling leeftijd en geslacht'.

De Boomvalk

Het tijdschrift De Boomvalk is het contactblad voor natuurvrienden op de Guido de Brès-school te Krimpen aan den IJssel. Guido de Brès is de

hoofdlocatie van het Wartburg College. Het is heel bijzonder dat een school een eigen volwaardig blad over vogels uitgeeft. Dick Vuik (lokaal 73) is de hoofdredacteur van De Boomvalk. Hij is wiskundige en het vogelen is puur een hobby van hem. Hij hecht er erg veel waarde aan dat ook de jeugd oog krijgt voor het vele mooie in de natuur en zeker ook voor de vogels. Met De Boomvalk en de activiteiten probeert men 'het vonkje te laten overspringen'. Er worden per jaar vijf nummers uitgebracht, in totaal circa 160 bladzijden, geïllustreerd met tekeningen en foto's. Sinds het verschijnen van De Boomvalk, in 1999 de vijfde jaargang, is men bijna wekelijks actief: excursies, videomiddagen, trektellingen, nestkasten timmeren...

Op deze locatie heeft men al een ruim tienjarige traditie om vogelexcursies te organiseren. Vier- of vijfmaal per jaar gaat men met een bus vol leerlingen op de vrije zaterdag naar goede vogelgebieden. 's Winters vooral naar de Delta (Zeeland) en in het voorjaar naar de Regte Heide (Tilburg) en De Hamert (Noord-Limburg). Er worden elk jaar twee dialezingen gehouden.

Jaarlijks heeft men zo'n 200 tot 230 abonnees, die men voornamelijk vindt onder (oud)leerlingen en collega's, maar ook wel bij kennissen en familie van leerlingen. De school stelt hun werk zeer op prijs en kent jaarlijks een subsidie toe.

Eindredacteur is J.A. van Steensel en de redactie bestaat uit Wilco Blaak, Walter van den Heuvel, André Lagendijk, Jaap van Steensel en Henk de Waard. De vormgeving wordt verzorgd door Jaap van Steensel. Het redactie-adres is Ambachtstraat 18, 2922 CB Krimpen aan den IJssel. De minimale abonnementsprijs bedraagt f 5,- voor 5 nummers die per cursusjaar verschijnen. Gironummer 7 608 692 ten name van De Boomvalk, 2922 CB Krimpen aan den IJssel.

De toestand van de Zeeuwse natuur

Nummer 17 van de Milieureeks van de Provincie Zeeland is een keurig boekje met harde kaft (52 bladzijden) en veel kleurenfoto's, grafieken en tabellen over de toestand van de natuur in de provincie Zeeland per landschapstype en zo mogelijk waarom het goed of niet goed gaat en wat er aan wordt gedaan. In deze landschapstypen worden levensgemeenschappen behandeld met elk hun eigen karakteristieke soortensamenstelling. Soorten kunnen alleen duurzaam voortbestaan in een hun passende leefomgeving, inclusief de daarbij behorende andere soorten. Zonder knotboom geen Steenuil, zonder Mossel en Kokkel geen Scholekster en zonder helder water geen Zeehond. De (mate van) aanwezigheid van deze 'gidssoorten' geeft al aardig aan hoe het met de natuurwaarde van een gebied is gesteld.

Van negen vogelsoorten (Dwergstern, Strandplevier, Patrijs, Kluit, Grauwe Gors, Steenuil, Huiszwaluw, Grauwe Klauwier en Veldleeuwerik) is de toestand zorgwekkend, van vier vogelsoorten (Grutto, Kerkuil, Rotgans en Tureluur) is de achteruitgang gekeerd en van vier vogelsoorten (Groene Specht, Blauwborst, Lepelaar en Roodborsttapuit) is een herstel geconstateerd.

79% van de Nederlandse Strandplevieren komt in de provincie Zeeland, 67% van de Dwergstern, 46% van de Grote Stern, 38% van de Kluut, 36% van de Bontbekplevier en 28% van de Visdief. Het zijn allemaal kustbroedvogels.

Na de temperaturen worden in het boekje de volgende landschapstypen besproken: duinen, Deltawateren, polders, kleine landschapselementen, stedelijke natuur, krekken, inlagen, andere wateren en dijken. Daarna worden andere soorten-groepen (vlinders, korstmossen en paddestoelen) besproken, waarna wordt bekeken wat er aan wordt gedaan en dan wordt de balans opgemaakt. Bij de verantwoording missen wij de talloze publicaties van het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) en de bijvoorbeeld in 'Apus' vermelde informatie over de hulp aan Gierzwaluwen in de provincie.

Ad de Jong: De toestand van de Zeeuwse natuur. In samenwerking met Wim van Wijngaarden & Gerard van Zuylen. Milieureeks nummer 17. 52 bladzijden, 33 kleurenfoto's, 7 kleurentekeningen van Adri Karman, 25 figuren (1999). ISBN 90-71565-58-0. Uitgave van de Provincie Zeeland, afdeling Voorlichting, Middelburg. Prijs f 7,50. Het boekje is telefonisch te bestellen bij het Informatiecentrum van de Provincie Zeeland, Middelburg: (0118) 63 14 00, waarna men het boekje thuisgestuurd krijgt met bijgesloten acceptgirokaart.

Steltlopers 1999 van de NSWG

De Nederlandse Steltloper Werkgroep (NSWG) is een vrijwilligersorganisatie met de doelstelling 'het bestuderen en beschermen van in Nederland broedende, doortrekkende en overwinterende steltlopers'. Sinds 1982 is de NSWG een sectie van de Nederlandse Ornithologische Unie. Recent is 'Steltlopers 1999' verschenen met de volgende inhoud (28 bladzijden):

- de resultaten van het ringen van 2226 tureluurkuikens in Friesland en Noord-Holland in de periode 1986-1998 door Cornelis Bij;
- plaatskeuze en gedrag van Kieviten en Goudplevieren op Oost-Ameland door Kees van Scharenburg;
- de wulpenslaapplaats rond de IJsselkop bij Arnhem door Olaf Klaassen;
- de zeer sterke achteruitgang van de Goudplevier in de IJsseldelta als najaarstrekker in de periode 1961-1999 door Gerrit Gerritsen.

Door f 7,50 over te maken op postgiro 1 663 602 ten name van de NSWG, Zwolle) kan een exemplaar worden besteld. Vergeet niet uw adres te vermelden. Nadere inlichtingen bij Gerrit Gerritsen, secretaris NSWG, Veerallee 33, 8019 AD Zwolle, (038) 422 81 22.

Vogels van de Groote Peel

Op 26 november 1999 is een bijzondere avifauna verschenen over de vogels van de Groote Peel, met als ondertitel 'Een eeuw avifauna in een veranderend hoogveenlandschap'. In het gebied van 1360 ha zijn ruim 260 vogelsoorten waargenomen, waaronder circa honderd soorten die er jaarlijks broeden. De bekendheid en de predikaten als natuurmonument, EG-vogelrichtlijngebied, wetland en nationaal park zijn daarom volkomen terecht. Het hoogveengebied de Groote Peel staat bekend als één van de beste vogelgebieden van Nederland. Het boek besteedt veel aandacht aan de veranderingen die zich in de loop van de twintigste eeuw hebben voorgedaan als gevolg van

onder andere verving, ontginning, bebossing en vernatting.

In de eerste hoofdstukken wordt uitgebreid ingegaan op het gebruik en het beheer van de Groote Peel sinds 1850. Daarna wordt de ontwikkeling van de vogelbevolking beschreven en gesplitst in broedvogels en niet-broedvogels. Er worden verbanden gelegd tussen de veranderingen in de vogelbevolking en het landschap van de Groote Peel.

Het grootste deel van het boek wordt besteed aan uitvoerige beschrijvingen van alle vogelsoorten die er zijn waargenomen. Van elke soort wordt informatie gegeven over de verspreiding, de aantallen, trends en het seizoensverloop gedurende het gehele jaar.

Het is een prachtig, kloek uitgegeven boek waarbij veel ruimte is gegeven aan kleuren- en zwart-witfoto's, circa honderd pentekeningen, figuren en tabellen waarbij veel gebruik is gemaakt van een blauwe steunkleur die voor sommige foto's mischien wat donker is uitgevallen. Bij veel beschrijvingen van de vogelsoorten zijn kleine pentekeningetjes opgenomen van de Poolse vogeltekenaar Janusz Stepniwski.

Door herstel van de natuurwaarden door de beheerders van verscheidene gebieden is een vooruitgang te bespeuren van bijvoorbeeld Watersnip, Blauwborst, Paapje, Roodborsttapuit en Grutto. Nog steeds overnachten er jaarlijks tijdens de trektijd Kraanvogels dank zij de hoge mate van rust als gevolg van een zorgvuldig uitgekozen recreatieve zoning.

De opgenomen figuren zijn grofweg onderverdeeld in drie categorieën, te weten jaar-, maand- en weekgrafieken. Waardevol zijn ook de historische vogel- en landschapsfoto's die onder andere J. Vijverberg maakte toen hij vroeger het gebied bezocht.

De steeds fijnmaziger wordende avifauna's zijn zeer waardevol, omdat ze dieper op de beschikbare gegevens kunnen ingaan en waar provinciale avifauna's vanwege de ruimte, minder aandacht aan konden besteden.

Voor geïnteresseerden is het zaak niet te lang te wachten met het bestellen van deze prachtige en waardevolle avifauna. De oplage is slechts acht-honderd stuks, waarvan in de loop van januari al meer dan de helft was verkocht.

■ Carlo van Seggelen: Vogels van de Groote Peel. Een eeuw avifauna in een veranderend hoogveenlandschap. 526 bladzijden, 301 figuren, 51 tabellen, 93 kaarten, Engelse en Duitse samenvatting, vele foto's (1999). ISBN 90-74508-07-3. Uitg. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht. Prijs f 60,-. Te bestellen door overmaking van f 70,50 (inclusief verzendkosten) op postgirorekening 42 98 51 ten name van Publikatiebureau Natuurhistorisch Genootschap, Groenstraat 106, 6074 EL Melick, onder vermelding van 'boek vogels Groote Peel'.

De kauwentuin

In het Vogeljaar 40 (6): 283-284 (1992) hebben wij heel wat aandacht besteed aan het eerste boek van Achilles Cools over 'zijn' Kauwen: Kauwen in de spiegel. Wie dit boek niet heeft gelezen, heeft wat gemist.

Nu is er een nieuw boek van Cools verschenen. Ook over Kauwen: De kauwentuin.

Cools is beeldend kunstenaar en gespecialiseerd

in het gedrag van dieren en wel in het bijzonder van Kauwen die rond zijn huis leven. In dit nieuwe boek beschrijft hij 'zijn' Kauwen, maar ook de natuur in zijn omgeving op zo'n bijzondere wijze dat het boek geen plaatjes nodig heeft om je een kleurige voorstelling te kunnen maken van de levende natuur zoals hij die ziet. Daarbij filosofeert hij en 'schildert' zijn verhaal met de pen. Ofschoon hij weinig woorden besteedt aan Angelica Imkansiz, die door de Leidse Universiteit is aangesteld om een veldstudie te verrichten naar de vermeende schadelijkheid van Kauwen voor landbouwgewassen gaat zij toch als een rode draad door de tekst. Haar studieperiode in de Soluwe loopt over veertien maanden. Soms komt ook Rupert Gubbels in het verhaal voor, hij is de conservator van de Soluwe. Vroeger maakte hij natuurfilms. Maar er gaat geen bladzijde voorbij of het gaat over Kauwen en als men er op gaat letten is er haast geen bladzijde waar het woord vliegen of vleugels of de betekenis daarvan niet aan te pas komt.

Het is een uitzonderlijk natuurverhaal dat kleurt en geurt met fascinerende observaties over de manier waarop vogels met mensen en mensen met vogels omgaan: gelijkwaardig. Kauwen zijn echte individuen met vaak sterke persoonlijkheden. Veel van hun gewoonten doen denken aan de gedragingen van mensen. Ze doen ons inzien hoeveel dierlijke erfenissen de moderne mens nog in zich heeft. Te midden van al dat evenwaardige leven leert de mens zichzelf en de wereld beter begrijpen.

Een foto van de auteur en zijn kauwentoren die aan zijn huis is gebouwd, kan men in onze jaargang uit 1992 (nummer 6) terugvinden. Ik kan het boek niet beter typeren dan de boekhandelaar in mijn omgeving, die zei 'de boeken van Cools moeten wij met karrevrachten aanslepen'.

■ Achilles Cools: De kauwentuin. 319 bladzijden, op omslag afdruk van olieverfschilderij, zie bladzijde 156 (1999). ISBN 90 450 0254 x. Uitg. Atlas, Postbus 13, 1000 AA Amsterdam, (020) 524 98 00. Prijs f 45,-.

Verlag excursie Pripyat, Wit-Rusland in 1997

Van 18 tot 29 mei 1997 brachten leden van de Ecologische Kring Midden-Brabant een bezoek aan Wit-Rusland. De expeditie had het karakter van een verkenningstocht. Onder invloed van de specialisatie van de zeven deelnemers werd vooral aandacht besteed aan het gebruik van het landschap, de hydrologie, de flora en vegetatie, de vogels, de amfibieën en de microfauna in het water. Aangezien de bevolkingsdichtheid laag is en het mestgebruik gering is, is dit het grootste gebied in het Midden-Europese laagland, waar de oorspronkelijke relaties tussen grote landschappelijke eenheden nog kunnen worden bestudeerd. In het stroomgebied van de Pripyat komen nog uitgestrekte hoogvenen voor.

In het hoofdstuk 'Oriëntatie' wordt algemene informatie over het gebied gegeven. De eigenlijke rapportage wordt gegeven in het hoofdstuk 'Verblijf en excursiegebieden'. Na een korte bespreking over de invloed van de bijzonder lage waterstanden op de natuur ter plaatse, komen achtereenvolgens de verscheidene bezochte gebieden

aan de orde. Met de keuze van deze gebieden wordt beoogd een idee te geven van de variatie binnen het stroomgebied van de Pripyat.

Bij de beschrijving van elk gebied wordt eerst algemene informatie gegeven en vervolgens komen vegetatie, fauna en eventueel hydrobiologie aan de orde. De complete avifaunistische (134 soorten) en hydrobiologische gegevens zijn opgenomen in bijlagen.

De tekst wordt hier en daar afgewisseld met kleurenfoto's en korte beschrijvingen van dit gebied, dat tot de belangrijkste laaglanddriversystemen van Europa moet worden gerekend. Het Pripyatgebied verdient, gezien de betekenis en ook gezien de toekomstige bedreigingen, een grotere bekendheid en daarmee een hogere waardering. Dit verslag moet dienen als aanzet voor nader onderzoek en voor kennisuitwisseling tussen natuurbeheerders, -beschermers, onderzoekers en zij die actief zijn in het natuureducatieve werk in Nederland en Wit-Rusland.

Ronald Buskens, Frans van Erve, Henk Moller Pillot & Jan van der Straaten: De Pripyat in Wit-Rusland. Verslag van een excursie in 1997. 55 bladzijden & 6 bijlagen, 16 kleurenfoto's, 1 kleurenkaart (1998). Uitg. Stichting Saxifraga, Tilburg. Het verslag is tegen kostprijs à f 25,- (+ f 4,25 verzendkosten) te bestellen door storting van f 29,25 op giro 3 433 204 van Stichting Saxifraga, Tilburg. Voor nadere informatie kan men contact opnemen met dr. H.K.M. Moller Pillot, (013) 542 56 88.

Collins Bird Guide

In het Vogeljaar 47 (3): 135 kondigden wij Der neue Kosmos-Vogelführer aan, een vertaling van de spraakmakende Zweedse vogelgids. Inmiddels is deze gids ook in de Engelse taal verschenen. Aan de gids is zo'n vijftien jaar gewerkt door een team dat tot de meest uitgebreide mag worden gerekend van bestaande vogelgidsen.

De stofomslag is gelijk aan de omslag van de gids en ziet er in het zwart met rode bovenrand en gouden letters gedistingeerd uit. De gids is volgepropt met niet minder dan 3500 kleurentekeningen. Jammer dat bij de witgekleurde vogelsoorten geen achtergrondje in kleur de tekeningen beter uit laat komen. Bij de Nederlandse bewerking van de gids zal daar dus geen verandering in kunnen komen. Nu de Nederlandse bewerking voorlopig nog even op zich moet laten wachten, hebben wij één voordeel en wel dat gebruik kan worden gemaakt van kleine foutjes die in de buitenlandse uitgaven nog wel voorkomen. Toch zijn er velen in ons land die de Engelse of Duitse uitgave al vast willen bezitten.

De uitgebreide informatie over de soorten gaat wel ten koste van de grootte van de afbeeldingen die overigens over het algemeen zeer goed zijn, en de verbroedingskaartjes van ongeveer postzegelgrootte en die daardoor niet altijd even nauwkeurig zijn.

De zoekers naar zeldzaamheden zullen niet veel nieuwe soorten kunnen vinden die niet in deze gids zijn terug te vinden. Het is jammer dat geen ruimte kon worden gevonden voor de Franse en Duitse namen van de soorten. De Svensson-gids zal elke tot nu toe verschenen vogelgids overtreffen. En wie de plaatjes toch te klein vindt, zal moeten wachten totdat de platen in A4-formaat verschijnen, want die zijn helemaal een lust voor het oog, terwijl daarbij ook de mogelijkheid is ge-

schapen meer tekst over de soorten toe te voegen.

Het bevreedt dat de Kaffergierzwaluw (*Apus caffer*) nog steeds White-rumped Swift wordt genoemd, terwijl er toch meer gierzwaluwsoorten met een witte stuit voorkomen. Vooral omdat er in alle landen toch een zeker revolutie in de officiële vogelnamen plaatsvond en nog steeds plaatsvindt.

Lars Svensson (tekst en verspreidingskaartjes), Peter J. Grant (tekst), Killian Mullarney & Dan Zetterström (illustraties: Collins Bird Guide). Bewerkt door David Christie. 400 bladzijden, meer dan 3500 kleuren-illustraties, 541 verspreidingskaartjes. The most complete field guide to the birds of Britain and Europe. ISBN 0-00-219728-6. (1999). Uitg. HarperCollins Publishers Ltd., 77-85 Fulham Palace Road, Hammersmith, London W6 8JB, Engeland. Prijs £ 24.99.

Gyrfalcon

Wanneer men verwacht met de aanschaf van Emma Ford's 'Gyrfalcon' een doorwrochte monografie van deze godenvogel te verwerven, moet men van dit boek afzien. Hij doet er dan beter aan uit te zien naar het in 1960 verschenen 'Der Gerfalke' van professor dr. G.P. Dementiev, destijds verschenen in Heft 264 van de Neue Brehm-Bücherei. Deze studie ontbreekt overigens in de bibliografie van 'Gyrfalcon'. Bovendien bespaart hij zich dan het lieve sommetje van £ 65 (circa f 225,-), nadat het boek destijds voor £ 45 stond aangekondigd. Diegene echter die uit is op een schitterend verzorgd salontafelboek over Giervalken en openstaat voor de activiteiten van valkeniers, inclusief afkeerwekkende foto's van rijen ten behoeve van de valkerij uit het nest gehaalde Giervalken, zullen aan 'Gyrfalcon' genoeg beleven. Ongeveer de helft van het boek gaat over het africhten van en het werken met Giervalken door valkeniers. Zijn grootste waarde ontleent het werk aan de schitterende illustraties, zowel foto's van Giervalken in hun biotoop als het werk van kunstenaars als Lars Jonsson, Louis Agassiz Fuertes, Andrew Ellis en anderen. Bij een boekformaat van 28 x 33 centimeter komt hun werk fraai tot zijn recht.

GLO.

Emma Ford: Gyrfalcon. 192 bladzijden, kleurenfoto's en kleurenreproducties (1999). Uitgever John Murray Publishers Ltd., 50 Albemarle Street, London W1X 4BD, Engeland. ISBN 0-7195-5514 0. Prijs £ 65.00 (circa f 225,-).

Bolt from the Blue

Wild Peregrines on the Hunt

De jacht van de Slechtvalk op prooi is een van de meest adrenaline veroorzakende gebeurtenissen die de vogelaar zich kan wensen. De in 1959 naar Canada vertrokken Nederlander Dick Dekker viel deze euforie ruim 2000 maal ten deel, alle in de uiteenlopende landschappen van Canada. Hij registreerde zijn waarnemingen steeds nauwgezet, zodat hij met autoriteit kan oordelen over alle aspecten van de jachtwijze van wilde Slechtvalken. Zijn ervaringen legde Dekker vast in het bij Hancock House Publishers verschenen 'Bolt from the Blue', een gespecialiseerde studie, die geen liefhebber van stootvogels/Slechtvalken zich mag laten ontgaan. Met veertien hoofdstukken, waaronder veelzeggende titels als 'The Superlative

Hunter', 'Pacific Island Intrigue', 'Might is Right' en 'In Awe and Admiration' toont de auteur dat hij zowel wetenschappelijk als emotioneel bij Slechtvalken is betrokken. Veel aandacht krijgt de interactie tussen Slechtvalken en andere stootvogelsoorten, met name die met Amerikaanse Zeearenden. Ook gaat Dekker in op plaatselijke verschillen in de wijze waarop Slechtvalken hun prooi bemachtigen. De gehele inhoud van de studie straalt uit hoeveel tijd Dekker aan zijn onderwerp besteedde. Dat zien wij ook aan de illustraties. Bij de 32 bladzijden tellende kleurenfoto's bevinden zich unieke, geheel bij de inhoud van het boek passende prenten van jagende Slechtvalken. Met bijna veertig jaar ervaring in research-werk in de adembenemende ambiance van de Canadese natuur, deed Dekker een schat aan ervaring op. Zo werkte hij ook aan Wolven, waarvan het in 1998 in Nederland verschenen 'Wolven in de wildernis' (Uitgeverij Jan van Arkel, Alexander Numankade 17, 3572 KP Utrecht, (030) 273 18 40) een uitloei was. De prijs van het boek is f 49,95.

Dick Dekker gaf zijn slechtvalkenstudie de opdracht mee 'In celebration of the return of the peregrine. Dedicated to those who made it happen'.

GLO.

Dick Dekker: Bolt from the Blue. Wild Peregrines on the Hunt. 192 bladzijden, 32 bladzijden kleurenfoto's, zwart-wittekeningen (1999). Uitgever: Hancock House Publishers Ltd. Te bestellen bij de Engelse vertegenwoordiger: Gazelle Book Services, Falcon House, Queens Square, Lancaster, Engeland IA1 1RN. Telefoon +44-1524-68765, fax: +44-1524-63232. ISBN 0-88839-434-9. Prijs Can\$ 30.--.

Video Vogels in Nederland, onze Roofvogels en Uilen

Na vier keer een jaaroverzicht te hebben uitgebracht van de zeldzame en onregelmatige vogelsoorten in de jaren 1995 tot en met 1998 is er nu een nieuwe videoband uitgegeven door filmer Marc Plomp. Dit keer samen met Chris Groenendijk uit Nieuwkoop.

Op de band staan achttien soorten stootvogels en zes soorten uilen. Van de Zwarte Wouw, de Ruigpootbuizerd, de Roodpootvalk en het Smelken zijn geen opnamen. Jammer dat de filmers in 1992 nog niet actief waren op dit gebied. Toen waren er prachtige opnamen te maken van Roodpootvalken. Wij moeten op een nieuwe influx wachten.

Gelukkig zijn er fraaie opnamen van een Grijs Wouw uit 1998, die een Woelmuis pakt. Op de achtergrond roept een Grutto. Terecht merkt Arnoud van den Berg, die het commentaar insprekt, op: waar vind je deze stootvogel samen met het geluid van de Grutto. Uniek dus, toen op Texel.

Evenals bij mijn vorige bespreking het Vogeljaar 47 (2): 91-92 gaat mijn voorkeur uit naar een andere stem dan die van Arnoud. Uiteraard wel met hetzelfde deskundige commentaar, maar daar kan Arnoud wel garant voor staan. De makers noemen als doel van de film het vertonen van fraaie beelden. Dit vergezeld van een fraai stemgeluid komt de video zeker ten goede. Daarmee is niets ten nadele van Arnoud gezegd.

'De Buizerd is na de Torenvalk de meest voorkomende roofvogel in Nederland', stelt Arnoud.

Mijn veldervaring van de laatste jaren is niet zo. Ik zie meer Buizerds dan Torenvalken. Het tweede deel van de Avifauna van Nederland moet hierover uitsluitend kunnen geven. Bij de beelden van de Bastaardarend van het Lauwersmeer worden kenmerken genoemd. Ik zou die dan graag ook willen zien en zo mijn kennis vergroten. Helaas komen deze kenmerken niet goed in beeld. Wel is er veel interessante informatie.

De Oehoe heeft al een paar duizend jaar geleden in Nederland gebreed. De laatste jaren is dit opnieuw het geval. Daarvan zijn prachtige beelden te zien. 'De Visarend heeft nooit in Nederland gebreed', stelt Arnoud. Zou dat vroeger ook niet het geval zijn geweest?

Een Torenvalk etend van een dode Scholekster op de Brouwersdam doet mij beseffen wat een voorrecht filmers hebben. Zij zien altijd meer, zo lijkt het, dan ik. Ik wist niet dat de Boomvalk twee lichte achterhoofdvlakken had. De functie hiervan is een afschrik-effect.

De Giervalk van Schiermonnikoog uit 1998 is natuurlijk magnifiek. Ik was er bij toen Marc de opnamen maakte en nu kan ik weer genieten van deze beelden. De moeite waard dus deze videoband. Leerzaam, heerlijk genieten en smullen bij al die fraaie beelden.

Peter C. Meijer.

De videoband is verkrijgbaar voor f 45,- en is voor f 50,- (inclusief porto) te bestellen door dit bedrag over te maken op rekeningnummer 89 90 07 287 ten name van Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, (0348) 43 37 30, onder vermelding van 'Video Roofvogels' met daarbij uw naam en adres. De band wordt dan direct toegestuurd.

Voorjaarstrek bij Breskens 1998 en 1999

In april 2000 verschijnt het vierde 'Breskens-boekje', van de Vogeltelgroep Breskens, samengesteld door Sander Lilipaly, Peter Meininger en Pim Wolf: 32 bladzijden vol informatie over de spectaculaire voorjaarstrek bij Breskens, met het accent op 1998 en 1999. Opgenomen zijn onder andere jaartotalen en fenologie 1990-1999, dagrecords, de voorjaarstrek in 1998 en 1999, hoofdstukken over de trek van de Rode Wouw, Zwarte Wouw, Duinpieper en Ortolaan, topdagen gemoreerd etc., tarieven en vertrektijden van het veer Vlissingen-Breskens etc.

Te bestellen door f 8,- over te maken op giro 76442 ten name van P.L. Meininger te Vlissingen, onder vermelding van 'Breskens 98-99' (bij bankoverschrijvingen gaarne volledig adres vermelden) of f 10,-/Br. 200 in envelop naar Peter Meininger, Liszlaan 5, 4384 KM Vlissingen, (0118) 67 23 31.

Tundra Plovers

Dit al in 1998 bij Poyser verschenen boek kreeg tot dusver in Nederland weinig aandacht. Geheel ten onrechte. De Noor Ingvar Byrkjedal en de Schot Des Thompson, zoon van de in 1989 overleden Desmond Nethersole-Thompson, auteur van onder andere 'Greenshanks', behandelen in 'Tundra Plovers' de vier *pluvialis*-soorten van de noordelijke toendra's, de Euraziatische Goudplevier, de Amerikaanse Goudplevier, de Kleine Goudplevier en de Zilverplevier. Naar oordeel van

recensent is 'Tundra Plovers' een buitengewoon geslaagd boek, waarin wetenschappelijk onderzoek en sfeerweergave voorbeeldig samengaan. Met een overvloed van, voortreffelijk de tekst steunende illustraties, waarbij de pentekeningen van Byrkjedal excelleren en een vloed van tabellen en figuren nemen de auteurs van veertien hoofdstukken alle aspecten van de vier toendraplevieren onder de loep. De voor de studie geraadpleegde literatuur omvat 48 bladzijden, waarbij het werk van Nederlandse onderzoekers als Joop Jukema, Theunis Piersma en Swarts ruim wordt aangehaald. Hoofdstuk 1 begint met een veelzeggend citaat uit het in 1915 verschenen 'A summer on the Yenisei' van Maud Haviland: 'But to-day I felt more clearly the promise of the tundra, its huge fertility, its immensity, its strange, indefinable magic... On every hillock stood a plover in gold-studded livery, playing on his wild pipe, or malingering piteously to lead one from his hidden nursery.' Een fijn boek!

GLO.

Ingvar Byrkjedal & Des Thompson: Tundra Plovers. 422 bladzijden, zwartwitfoto's, tabellen, kaarten en figuren. Pentekeningen van Ingvar Byrkjedal. Voorwoord Derek Ratcliffe (1998). Uitgever T & D Poyser Ltd., 24-28 Oval Road, Londen, NW1 7DX, Engeland. ISBN 0-85661-109-3. Prijs f 104,55.

Tanagers

Aannemelijk is dat de 242 beschreven soorten van de tot de afvifauna van de Nieuwe Wereld behorende tanagers de meeste Nederlandse vogelaars niet dagelijks zullen bezighouden. Er zijn natuurlijk lieden en instituten die een speciale betrokkenheid hebben met tanagers en ook vogelaar-bibliofielen die er op zijn gebrand hun serie Helm Identification Guides compleet te houden. Maar toch valt te voorzien dat deze aflevering uit de reeks minder aftrek in Nederland en Europa ten deel zal vallen dan veel eerdere uitgaven. Bij 'Tanagers' gaat het om een tweede druk van een productie die oorspronkelijk in 1987 uitkwam. Het boek volgt geheel de formule van eerdere Helm Guides. Tussen 1987 en 1999 had veel onderzoek plaats naar tanagers, maar toch moet het Amerikaanse Isler-duo concluderen dat aan de veelal in de tropische regenwouden van noordelijk Zuid-Amerika voorkomende tanagers nog veel valt te ontdekken. Morton L. Isler droeg zorg voor de 32 kleurenplaten, die buitengewone kwaliteiten missen.

GLO.

Morton L. Isler & Phyllis R. Isler: Tanagers. 406 bladzijden, 32 kleurenplaten (1999). Uitgever Christopher Helm, A & C Black, 35 Bedford Row, Londen. Prijs t 29.99. In Nederland f 110,—.

Handbook of the Birds of the World, deel V

Met de regelmaat van de klok verschijnen de delen van het handboek over de vogels van de gehele wereld.

Deel 5 behandelt interessante groepen en wel de kerkuilen, uilen, Vetvogel, kikkerbekken, uilnachtzwaluwen, reuzennachtzwaluwen, dwergnachtzwaluwen, salanganen, boomgierzwaluwen, gierzwaluwen en kolibries. Dit handboek is het eerste werk dat ooit is verschenen met illustraties en

gedetailleerde informatie over alle vogels in de hele wereld. De eerste vier delen zijn over de gehele wereld enthousiast ontvangen en uit meer dan 130 landen werd door vogelliefhebbers op de delen ingetekend. Deel 5 behandelt meer dan 1600 vogelsoorten die worden afgebeeld op 75 kleurenplaten, die zijn getekend door negentien vogeltekenaars en zo'n kleine vierhonderd kleurenfoto's, meer illustraties dan in de voorafgaande vier delen. De fotobijchriften bevatten toegevoegde informatie en laten een extra bijzonderheid van de afgebeelde soort zien. Interessant is bijvoorbeeld de kleurenfoto van een Gierzwaluw die arriveert bij zijn nest op de 16de verdieping van een gebouw in Milaan. Bij elke soort worden ook de Franse, Duitse en Spaanse naam vermeld, evenals andere voor de soort gebruikte Engelse namen. Deze laatstgenoemde namen zijn ook terug te vinden in de index.

De teksten zijn van 37 auteurs uit elf verschillende landen. In totaal zijn 756 verspreidingskaarten opgenomen en worden er circa 8000 literatuurverwijzingen vermeld. De uitgever komt geïnteresseerden tegemoet om de eerste delen tegen een gereduceerde prijs aan te schaffen. Men wordt zelfs in de gelegenheid gesteld om betalingen per maand de spreiden. De prijzen van de delen worden in euro's aangeduid.

In totaal zijn nu al 85 families behandeld, dat is haast de helft van het aantal families die in de wereld voorkomen. Men rekt erop dat de gehele serie in zeven jaar kan worden afgesloten.

Josep del Hoyo, Andrew Elliott & Jordi Sargatel: Handbook of the Birds of the World. Deel V. Kerkuilen tot en met kolibries. 758 bladzijden, 75 kleurenplaten, circa 400 kleurenfoto's, 756 verspreidingskaarten, 3 figuren (1999). Uitg. Lynx Edicions, Passeig de Gràcia 12, E-08007 Barcelona, Spanje, telefoon 34-93 3 010 777, fax 34-93 3 021 475. Prijs 145 euros (of 39.93 euro's per maand).